

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΤΕΤΑΡΤΗ 4 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΩΡΟΥΝΤΑΙ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ)

A1.

Στοιχεία θεατρικότητας:

- 1) Διάλογος (ανάμεσα στον Γιωργή και στη μητέρα)
- 2) Σκηνοθετικές οδηγίες – περιγραφή προσώπων και τόπων (Η μήτηρ μου έφόρεσε...παρ' ήμῖν)
- 3) Συμμετοχή πολλών προσώπων (κατά την υιοθεσία αναφέρονται ο πρωτόγερος του χωριού, η οικογένεια του αφηγητή, οι υπόλοιποι συγγενείς του αφηγητή και οι συγγενείς του κοριτσιού). Από αυτά τα πρόσωπα μιλά μόνο ο πρωτόγερος τοῦ χωριού, ενώ περιγράφονται και οι σκέψεις της μητέρας του Βιζυηνού. Οι υπόλοιποι παραμένουν βουβά πρόσωπα.

Εναλλακτικά

Ανατροπές καταστάσεων (Την ανακούφιση των αδερφών του για το γάμο της πρώτης υιοθετημένης κόρης διαδέχτηκε η απρόσμενη υιοθεσία της δεύτερης: *Εἶχον λόγους... ἐν σπαργάνοις*)

Συγκρούσεις προσώπων (σύγκρουση μητέρας – Γιωργή: "Ω! είπες... και είναι αδελφή σας!")

Εναλλαγή χώρων (από την εκκλησία μεταβαίνουν στο σπίτι, όπου ολοκληρώνεται η υιοθεσία)

B1.

Ο Βιζυηνός λόγω των ανωτέρων σπουδών του, της Φαναριώτικης παιδείας του και της επαφής του με εκκλησιαστικούς κύκλους χρησιμοποίησε τη λόγια γλώσσα στα έργα του. Όμως, το ηθογραφικό στοιχείο των έργων ευνοούσε τη χρήση της δημοτικής γλώσσας, έστω και περιορισμένα, καθώς έπρεπε να αποτυπωθεί η ομιλούμενη γλώσσα της ελληνική υπαίθρου.

Στο διήγημα αυτό παρατηρείται μία «ιδιότυπη διγλωσσία», καθώς ο αφηγητής χρησιμοποιεί άλλοτε καθαρεύουσα με λόγια στοιχεία και άλλοτε τη δημοτική γλώσσα. Η επιλογή της γλώσσας καθορίζεται από δύο παράγοντες: α. τη φωνή του αφηγητή και β. το είδος της αφήγησης. Στα σημεία όπου μιλά ο **ώριμος αφηγητής** η γλώσσα είναι **λόγια** (π.χ. *ούχ ἦττον, ἐξενίσθησαν*), ενώ στα σημεία όπου μιλά ο **αφηγητής-παιδί** η γλώσσα γίνεται απλούστερη και ανεπιτήδευτη, πιο κοντά στη **δημοτική** (*μαστόρων, στράτα.*). Επίσης, στα σημεία όπου υπάρχει **διάλογος** χρησιμοποιείται η **δημοτική γλώσσα** με αρκετούς θρακιώτικους ιδιωματισμούς (π.χ. *πλανέσω*), ενώ στα **αφηγηματικά μέρη** επιλέγεται η **καθαρεύουσα** (*φιλοστοργίαν, ένεός*).

B2.α.

Η ζωή της πρώτης υιοθετημένης κόρης περιγράφεται από τον αφηγητή με 4 ρήματα (*ηύξηθη, άνετράφη, έπροικίσθη, ύπανδρεύθη*). Αυτό συμβαίνει, γιατί ο αφηγητής **απουσίαζε** το διάστημα αυτό από τη Βιζύη και δεν μπορούσε να γνωρίζει αναλυτικά τι συνέβαινε στο σπίτι του, καθώς δεν είχε καμία επικοινωνία με την οικογένειά του για πολλά χρόνια. Επιπλέον, η ζωή της υιοθετημένης κόρης **δεν σχετίζεται με τη βασική πλοκή του διηγήματος** και η αναλυτική της παρουσίαση θα επιβράδυνε τη λύση.

B2.β.

Στο σημείο αυτό η μητέρα αφηγείται ένα περιστατικό, το οποίο συνέβη στο παρελθόν κατά την απουσία του αφηγητή στο εξωτερικό (αναδρομική αφήγηση). Το περιστατικό αφορά την επιλογή της μητέρας να υιοθετήσει το δεύτερο κορίτσι (*Κατερινιώ*). Έτσι, η μητέρα επισημαίνει ότι πήρε 3 μηνών το κορίτσι από το λείψανο της μητέρας του, το θήλαζε (έστω και ψεύτικα, για να το ηρεμήσει), το τύλιξε στα σπάργανα των δικών της παιδιών και το κοίμισε στην κούνια τους. Με αυτά τα επιχειρήματα προσπαθεί να πείσει τον Γιωργή ότι το κορίτσι πρέπει να το

θεωρεί πραγματική αδερφή του, καθώς τυπικά μοιράστηκε ό,τι και τα υπόλοιπα παιδιά της. Προκαλείται κατ' αυτό τον τρόπο **συγκίνηση** και **φόρτιση**, η οποία **προετοιμάζει** για την αποκάλυψη του αμαρτήματος της μάνας.

Γ1.

Στο απόσπασμα περιγράφεται η ψυχολογική κατάσταση των δύο εμπλεκόμενων πλευρών στην υιοθεσία. Αρχικά, οι βιολογικοί γονείς του κοριτσιού είναι περίλυποι και συντετριμμένοι, επειδή αναγκάζονται να δώσουν για υιοθεσία την κόρη τους. Η μητέρα στηρίζεται πάνω στον σύζυγό της κλαίγοντας και προσπαθώντας να βρει στήριγμα σε αυτόν. Από την άλλη, η μητέρα του Γιωργή αισθάνεται συγκρατημένη χαρά αλλά και αγωνία μήπως κάτι γίνει την τελευταία στιγμή και ματαιωθεί η υιοθεσία. Ο φόβος της δεν επιβεβαιώθηκε, καθώς κανείς δεν απάντησε στην ερώτηση του «πρωτόγερου» αν διαφωνούσε με την υιοθεσία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η συναισθηματική κατάσταση των προσώπων επιβεβαιώνεται και από τις σωματικές τους αντιδράσεις. Ο πατέρας είναι *ώχρος* από τη λύπη του, η σύζυγός του έψαχνε στήριγμα (*άκουμβοῦσε*), ενώ η μητέρα του αφηγητή *έτρεμε* από τον φόβο της. Αυτές οι λεπτομέρειες αναδεικνύουν τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα του έργου του Γ. Βιζυηνού και προκύπτουν και από τις σπουδές του στην Ψυχολογία.

Δ1.

ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ

α. Τα προς υιοθεσία βρέφη και στα δύο κείμενα είναι κορίτσια → **α.** έπηύξησε ... ξένου κορασίου, **β.** Κορίτσι. Το λένε Τασούλα.

β. Τα χρήματα και στις δύο περιπτώσεις είναι απαραίτητα για τη φροντίδα των βρεφών. Και η μάνα στο κείμενο Βιζυηνού αγωνίζεται και εργάζεται σκληρά για την ανατροφή του κοριτσιού και στο κείμενο του Κονδυλάκη ο νεαρός λούστρος υπόσχεται ότι θα εργαστεί σκληρά για να εξασφαλίσει τα απαραίτητα για το μέγαλμα του βρέφους. Κοινό στοιχείο, λοιπόν, και στις δύο περιπτώσεις είναι ότι τα βρέφη υιοθετούνται από αδύναμους οικονομικά ανθρώπους, ανθρώπους του λαού και της βιοπάλης → **α.** Αί οικομονικαί μας δυσχέρειαι ..., **β.** ... αλλά εἶσαι φτωχό παιδί ...

γ. Και η μάνα του Γιωργή χαίρεται -είναι μάλιστα ευτυχισμένη- για την υιοθεσία του πρώτου κοριτσιού και ο Τάσος. → **α.** Ἡ μήτηρ ... «τά γιορτερά» ..., ... καί ματαιώση τήν εὐτυχίαν της. **β.** ... ἐξήλθε περιχαρῆς ... - Θα δουλέψω ... κέγώ

Εναλλακτικά

δ. Η μητέρα του Γιωργή προβαίνει στην πράξη υιοθεσίας των δύο κοριτσιών για να εξιλεωθεί στα μάτια του Θεού για το «αμάρτημά» της και οι δύο γυναίκες που αναλαμβάνουν τη φροντίδα του κοριτσιού στο κείμενο του Κονδυλάκη για να κάνουν ένα «μυστήριο». Και στις δύο πράξεις διαφαίνεται σύνδεση της πράξης με το θρησκευτικό στοιχείο. Άλλωστε και η μάνα και ο Τάσος περιμένουν τη βοήθεια του Θεού στο έργο τους. Για τον Τάσο σύμφωνα με τα λεγόμενα των γυναικών το γεγονός ότι βρήκε το βρέφος ενώ κοιμόταν δίπλα στην Αγία Ειρήνη αποτελεί θεϊκό σημάδι. → α. ευλογία της εκκλησίας ... και μᾶς ὠδήγησε εἰς τὴν ἐκκλησία ..., β. Ἄφοῦ τὴν ἐγλύτωσε τώρα ὁ Θεός εἶχε διὰ τὸ μέλλον. - Ἄφοῦ κοιμόσουν ... να μεγαλώση.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ

α. Οι υιοθεσίες στο «Αμάρτημα της μητρός» γίνονται εκούσια και μάλιστα η πρώτη έπειτα από μεγάλη προσπάθεια της μάνας. Στους «Άθλιους των Αθηνών» το παιδί βρέθηκε τυχαία στα χέρια του Τάσου. → α. Καὶ εὐχαριστημένη ... ἀδελφούς μου. β. Ὅχι, κυροῦλα... τῆς βροχῆς.

β. Στη δεύτερη υιοθεσία στο «Αμάρτημα της μητρός μου» η μάνα για να ξεγελάσει το βρέφος του έδινε στο στόμα το στήθος της ενώ στους «Άθλιους των Αθηνών» θα το αναλάβει μία παραμάνα με οικονομικό αντάλλαγμα. → α. Τὸ ἐπῆρα τριῶν μηνῶν...κούνια σας. β. Ἄφησε να το δώσω ... πλερώνης

Εναλλακτικά

γ. Το πρώτο βρέφος που υιοθετείται στο κείμενο του Βιζυηνού προέρχεται από οικογένεια γνωστή της θετής μητέρας, ενώ το βρέφος στο κείμενο του Κονδυλάκη είναι έκθετο, αγνώστου οικογενείας. → α. ...δὲν τὸ ἔφθανε... μέσ' στη στράτα! β. Ὅχι, κυροῦλα... τῆς βροχῆς.

δ. Η υιοθεσία του πρώτου βρέφους στο «Αμάρτημα της μητρός μου» γίνεται με τη σύμφωνη γνώμη και την παρουσία της οικογένειας του παιδιού ενώ στους «Άθλιους των Αθηνών» η οικογένεια απουσιάζει. → α. Μετά το τέλος τῆς λειτουργίας... παρ' ἡμῖν β. Ὅχι, κυροῦλα... τῆς βροχῆς / Μὲς στή φασκιά ... λέει.

ε. Την άμεση ευθύνη της ανατροφής του παιδιού στο «Αμάρτημα της μητρός μου» αναλαμβάνει η μάνα του Γιωργή, επομένως μία γυναίκα, ενώ στο κείμενο του Κονδυλάκη ένας άνδρας, ο Τάσος [ο λούστρος].

στ. Στο απόσπασμα από το «Αμάρτημα της μητρός μου» περιγράφονται δύο υιοθεσίες, ενώ στους «Άθλιους των Αθηνών» μία.

ζ. Στο κείμενο του Βιζυηνού η πρώτη υιοθεσία γίνεται με επίσημη τελετή, την ευλογία του παπά και τη συμμετοχή και της οικογένειας του παιδιού και συγχωριανών, ενώ στο κείμενο του Κονδυλάκη η ανάληψη της φροντίδας του

παιδιού από τις δύο γυναίκες γίνεται έπειτα από μια απλή συνεννόηση του Τάσου μαζί τους. → α. Μετά το τέλος τής λειτουργίας... παρ' ήμῖν β. Ἄι, ...νά τήν πλερώνης

www.oefe.gr